

Bijna tachtig is ze. Een leeftijd waarop vele dierbaren al lang begraven liggen. Of een monument hebben gekregen voor hun grote verdienste. Maar zij is stilaan zelf een monument aan het worden en ze is nog niet klaar voor de grafsteen met in massief koperen letters:

*Hier rust Julia Maria Hanssen.*

Noch voor de stoet van dankbare medewerkers, die zouden rouwen omdat ze ooit voor haar in het bekende tuinbouwbedrijf *Afriplant* hebben gewerkt. Integendeel, ze is nog altijd de springlevende versie van zichzelf, die iedereen *Zulie* noemt, omdat ze in de spreektaal van Zemmerloo de lippen niet tuiten. Elke morgen glijdt ze nog van haar verhoogde bed – haar eerste toegeving aan de leeftijd – om de nieuwe dag op gang te trekken.

Vers geurende koffie op de ontbijttafel als ritueel. Pas als iedereen weg is, trekt ze zich terug in haar dakapartement, wanneer Rita de huishoudhulp eraan komt om over te nemen. Niet dat dit nog allemaal hoeft, maar zij kan het nog, zoals in haar beste jaren. Ze wil dat zo houden en voelt zich nog graag onmisbaar. Zelf laat ze zich bewust met terughoudendheid verwennen in het nest dat zij decennia geleden heeft opgezet. Ze spaart nog liever wat op voor later, als het er echt toe doet, wanneer ze stokoud wordt. Haar hele leven al gaat ze omzichtig om met geld en genegenheid, want oorlogskinderen zoals zij beseffen maar al te goed hoe broos dat evenwicht is en hoe belangrijk in tijden van echte tegenspoed. Maar wie is daarmee nog begaan in de eigentijdse welvaartsstaat? En wie is zij om de pret te bederven? Ze kijkt vaak geamuseerd toe hoe vindingrijk de feestdrukte georganiseerd wordt bij talloze gelegenheden: vaderdag, moederdag, valentijn, halloween, sinterklaas, de kerstman, nieuwjaar, noem maar op en er schiet meteen een geschenkenarrousel op gang, die de pretindustrie daarbij heeft bedacht. Allemaal volgens het naoorlogse principe dat alles onvoorwaardelijk moet blijven groeien. Wat haar blijvend verbaast, is het onbegrip

voor mensen zoals zij, die gewoon tevreden zijn met wat zij hebben. Maar tegen de slagzinnen die de obligate groei zo bevattelijk verwoorden, kan ze weinig inbrengen. Neem nu die bekende vergelijking met de fiets. Inderdaad, als je niet verder blijft trappen, val je om. Bij *Afriplant* was iedereen het daarmee eens en haar medewerkers waren zelfs heel bedreven om hun eigen slagzinnen te bedenken. Toen Julie ooit speels de alternatieve dooddoener op tafel had gegooid, of dan ook de bomen moesten blijven groeien tot in de hemel, hadden ze collectief gemeesmuild. Ondanks al dat manifeste zelfvertrouwen is zij zelf toch blijven zitten met twee vragen, waar niemand om schijnt te malen.

Hoe moet het verder? En waar zal dat eindigen? Maar goed, zij heeft het bedrijf al lang uit handen gegeven en ze kan royaal leven van het rendement van haar vermogen. Ze wordt er zelfs slapend rijker bij. Als de liftdeur met een zacht slissend geluid en een dure klik dichtvalt, glijdt ze dankbaar mee naar de zolderverdieping. Ze glimlacht om het hemelvaartgevoel dat haar altijd bekruipt tijdens die geruisloze vaart naar haar knusse loft. Zo zou ze op het einde van haar leven willen opstijgen en uitstappen in een hal als deze, met wanden vol foto's van dierbaren die goedkeurend toekijken. Applaus hoeft niet per se, maar enige erkenning schaadt niet.

Voor wat, hoort wat.

Hierin moest ze haar overleden grootvader gelijk geven. Zodra de liftdeur openschuift, valt haar blik als vanzelf op de foto van Bert zaliger, haar tragisch overleden man. In A4-formaat, zoals alle andere portretten aan de wand, mooi uitgelijnd in driedubbele rijen, links en rechts van Bert. Aan oma's *Wall of Fame* kun je enkel in A4-formaat hangen, verduidelijkte haar kleinzoon toen een kenner van *interior decoration* zich uitliet over de strikt lineaire *display*, met het banale A4 als *exclusive format*. Wel, volgens oma is iedereen gelijk in het aanschijn van de Heer, citeerde hij haar gevat. Vermoedelijk zonder zelf te beseffen dat het

citaat ook een allusie bevatte op de hardvochtigheid waarmee Julies rijke grootvader haar mama en haar ooit had verstoten, omdat hij haar papa te arm vond om met haar mama te trouwen.

Vergeven wel, maar vergeten nooit.

Nog zo'n mantra van Julie. Ze heeft zelf ooit voldoende zwarte sneeuw gezien – ook in Congo – om feilloos te kunnen gissen waar een duwtje in de rug welkom is. Op die grond deelt ze bewust een deel van haar riante inkomen met minder welvarende familieleden en vrienden. Ze weet dat sommigen onder hen veinzen dat het geld er niet zoveel toe doet, maar als diezelfde profeten van de onthechting een extraatje mislopen, zitten ze evengoed verongelijkt te pruien. Zelfs wie tegenspartelt, sluit ze stilzwijgend in de armen en stopt ze stiekem wat toe. Zij gaat ouderwets te werk met cash in enveloppen op naam, die ze discreet bewaart in een oude koekendoos met de foto van het vorstenpaar. Daardoor doet in haar omgeving een vraag de ronde, die enkel ingewijden snappen. Of ze het vorstenpaar die avond uit de kast heeft gehaald? Daarop komt meestal een ontwijkend antwoord, want Julie vindt dat ze van de gegadigden evenveel discretie mag verwachten, aangezien haar eigen linkerhand ook niet weet wat haar rechterhand gegeven heeft.

Wie krijgt, die zwijgt.

Zo ontmiijnt zij de afgunst, die haar persoonlijk het felst heeft geraakt in de Zemmerlose dorpspolitiek. Maar gelukkig niet tijdens de twee onvergetelijke huwelijksjaren met haar koffieplanter in Belgisch-Congo. Nadien heeft ze in Zemmerloo nooit meer het elan uit haar Congolese glorie-tijd gekend, ondanks haar commerciële succes met de tropische flora van *Afriplant*. En toch, hoe ze het nu ook draait of keert, is de mens sinds haar vroegste herinnering finaal dezelfde gebleven. Ongeacht of hij nog een bruisend leven leidt dan wel of bij haar aan de wand hangt in A4-formaat.

Alleen de tijden zijn veranderd.

Haar eigen leven was in 1934 begonnen als in een streekroman. Toen zij met een keizersnede moeizaam geboren werd, mocht ze in die koude februarimaand van geluk spreken dat ze leefde. Ook haar moeder Louise had het maar nipt gehaald en worstelde met een postnatale depressie, waar ze geen eigen woorden voor had. Ze liep er wat versuft bij, als onder een glazen stolp die de geluiden dempte. De borstvoeding had haar verder uitgeput en ze zat vaak met Julie op schoot verslagen voor zich uit te starren. Nochtans was ze dankbaar, want haar gebeden waren verhoord. Ze had het dochttertje gekregen waar ze van droomde. Omdat de Maagd Maria daar ongetwijfeld de hand in had gehad, werd de pasgeborene in de ijzige kerk van Zemmerloo toepasselijk Julia Maria gedoopt. Na zoveel bidden was toeval uitgesloten.

Julies vader was de kapper Arsène Hanssen, maar heel Zemmerloo noemde hem 'de Senne', met een bepaald lidwoord, wat hem onderscheidde van de rest. Hij was dol op zijn pasgeboren dochter. Soms verzon hij tussen twee klanten een smoes en liet hij de volgende nog even wachten om zijn oogappel tijdens de borstvoeding te gaan bewonderen. Het was waar dat de Senne dan ook een steelse blik liet vallen op de tedere boezem van haar moeder. Ze had hem sinds de geboorte in quarantaine gezet. Voor het welzijn van hun dochter, had ze gezegd. Hij oefende meer dan monnikengeduld, zonder daarom zijn goed humeur te verliezen. Hij floot er zelfs geregeld nog de eerste maten bij uit een aria van een beroemde collega uit de wereld van de Italiaanse opera, Figaro.

Zalige herinnering.

Alleen had de Senne in die tijd niet zijn oog laten vallen op ene Susanna, de knappe kamermeid van een gravin, maar op Louise, de enige dochter van een vermogende boomkweker. *Pépinières Henri Bautersen* stond op de koperen naamplaat naast de massieve ingangspoort. Midden op het

dorpsplein, rechtover de kerk. Feitelijk had hij Louise Battersen al lang in het vizier sinds die bewuste kersttijd jaren voordien, toen het gemengde kerkkoor van Zemmerloo dagelijks oefende voor de kerstmis. Mannen en vrouwen stonden links en rechts van de jonge koster die met ritmische schouderbewegingen de maat aangaf, omdat hij al handen en voeten te kort kwam om de kerstliederen uit het oude orgel te halen. Met de ogen op de partituur geschroefd maakte hij geen kans om blikken en verborgen tekens te onderscheppen en de overtreders terecht te wijzen. De Senne zou de repetities voor geen geld hebben gemist. Alleen al de rosse gloed in het haar van Louise was een fascinerend schouwspel, wanneer ze bij de hoge noten wat meer de hals ging strekken om ze loepzuiver te zingen. Zouden de strenge biechtvaders van toen wel voldoende hebben beseft hoeveel moois God hier geschapen had zonder aan de verwerpelijke bijbedoelingen te denken die de jeugd vaak in de schoenen geschoven kreeg?

De fascinatie was wederzijds.

Omdat het onbetamelijk was te strak en vooral te lang naar een jongen te kijken, was Louise aangewezen op steelse blikken naar de overkant, waar de Senne enthousiast op reageerde met een knipoogje of een glimlach. Af en toe negeerde ze zijn prompte reacties, want zich slaafs laten gaan was nergens goed voor. Alleen bij de meerstemmige passages werd het haar soms te machtig, toen ze werd aangegrepen door Sennes jeugdig zinderende bariton. Ze hoorde hem niet alleen melodieus aanzwellen in de lage tonen, maar ze voelde hem als een onweerstaanbare rilling over haar rug lopen. Die bewuste keer had ze hem nadrukkelijk in de ogen gekeken. Dat daar iets ongehoords mee gemoeid kon zijn, daar had ze niet stil bij gestaan. Alleen was het meerstemmige slotakkoord haar bijgebleven omwille van de emotionele dimensie en het zalige gevoel dat alleen zangers ervaren bij de uitvoering van de perfecte muzikale harmonie.

*Alle Menschen sind Brüder, toch?*

Van alle uitspraken over muziek waren er hier zeker twee van toepassing. Een, dat ze de zeden verzacht, en twee, dat ze de mensen nader tot elkaar brengt. En hoe. De juiste volgorde in het amoureuze leven van de Senne en Louise was moeilijk uit te maken, maar het was allemaal voorgoed begonnen tijdens de verplaatsingen met het Zemmerlose zangkoor onder leiding van de koster. De koster zelf was de zachtaardige echtgenoot in een kinderloos paar, dat de levensjaren scheurkalender na scheurkalender aftelde. Zijn ravissante vrouw Clarissa lag nog met regelmaat glimlachend als een geplukte bloem tussen de lakens. Een bladwijzer in het dagboek waarin zij nog altijd met overgave schreven. Maar zijn echte passie was de muziek en zijn lief het oude kerkorgel, dat hij in vervoering kon strelen, letterlijk met handen en voeten. Zijn spitsbroeder was Bach, die hem telkens opnieuw uitdaagde met zijn vingervlugge toccata's en fuga's. Wekelijks kwam de koster zich in de verlaten kerk uitleven in geheime concerten, waar hij naar uitkeek als naar duels. Toevallig had pastoor De Schutter er ooit een bijgewoond, toen hij zijn vergeten missaal kwam halen voor zijn avondgebed. Hij was verrast in de middenbeuk gaan zitten. Terwijl de kerk nog nazinderde van de overrompelende slotakkoorden waarmee de koster zijn favoriete toccata in re klein had afgerond, was de pastoor ontroerd rechtgestaan en had hij langdurig geapplaudisseerd. De koster had verwonderd bedankt met een formele buiging voor de lege stoelen. De pastoor beseftte nu waarom het jonge kerkkoor van Zemmerloo dergelijke goede faam had verworven en met zijn bevolgen dirigent steeds vaker werd uitgenodigd om plechtigheden in andere parochies op te luisteren. Wanneer ze op zaterdag in een beperkte bezetting gingen zingen op een begrafenis in een andere parochie, verplaatsten de koorleden zich meestal per fiets, maar voor avondvullende programma's werden ze gewoonlijk voltallig met een bus afgehaald voor

rekening van de gastheer, die ze achteraf nog een drankje aanbood.

En dat was waar de kat bij de melk werd gezet.

Met zijn rijzige gestalte had de Senne het makkelijker om op drukke bijeenkomsten het overzicht te bewaren. Hij verloor Louise nooit uit het oog en zorgde ervoor dat hij in de buurt was als er officieel op de gelukkige afloop geklonken werd en de glazen met de omstanders veelbetekend tegen elkaar werden gestoten. De blikken die hij dan met Louise uitwisselde, spraken de boekdelen die hij graag met haar vol had geschreven. Die avond had hij met zijn warme bariton alweer een opgemerkte solo gebracht en hij wou Louise graag betrekken bij de eer die hem te beurt was gevallen. Hij hoopte dat ze trots op hem zou zijn.

Meisje van stand mag jongen van het volk.

Maar Louise was in stilte al vroeger verliefd geworden op de Senne om zijn elegante verschijning, zijn lange lenige tred, zijn blonde slukhaar, zijn verstandige blauwe ogen, zijn grote handen, zijn vriendelijkheid, zijn bescheidenheid en wat nog meer, maar vooral om zijn warme stem. Ze verbeelde zich hoe het zou aanvoelen, als hij haar daarmee ooit in het oor zou fluisteren.

Fluweel dat aait.

Helaas viel ook de slagschaduw van haar papa over haar romantische bespiegelingen. Henri Bautersen, weduwnaar sinds de prille jeugd van Louise, leefde voor zijn zaak en voor zijn enige dochter. Tijdens de week liep Louise school in een Franstalig pensionaat in Gent, waar ze voor onderwijzeres studeerde. Maar op zaterdag en zondag had hij haar graag in de buurt, want hij wou haar contact laten houden met de geboortestreek van haar betreurde mama. In vergelijking met de afstandelijkheid in de moderne stad, heerste in Zemmerloo nog de hartelijkheid van de landelijke gemeenschap, waar Louise zelf een zorgeloze kindertijd had gesleten. Het was het eerste dat hem was opgevallen, toen hij zelf in de gunst trachtte te komen bij de lokale